

Hägersten 20170829

Till:
Justitiedepartementet

105 33 Stockholm

Remissvar: Ny dataskyddslag – Kompletterande

bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (SOU 2017:39)

Inledning

EU:s dataskyddsförordning skall tillämpas från och med den 25 maj 2018. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige men ger utrymme för kompletterande nationella bestämmelser av olika slag, detta enligt utredningen själv.

Utredningens uppdrag har varit att föreslå en ny nationell reglering som kompletterar dataskyddsförordningen. Förslaget behandlar dock bara ett fåtal av de frågor som regleras i dataskyddsförordningen.

Friluftsförbundet behandlar i sitt remissvar endast en del av de förslag (eller brist på förslag) som vi sett i betänkandet och som rör civilsamhället/ideella organisationer.

Uppdraget

Av uppdraget framgår att Sveriges grundlagar inte skall ändras, vilket leder till att tryckfriheten och yttrandefriheten ligger fast (sid 82). Detta finner Friluftsförbundet bra.

I beskrivningen av uppdraget står (Sid 77) bl.a. att det är viktigt att hitta lämpliga avvägningar mellan skyddet för den personliga integriteten och myndigheters, företags och enskildas behov av att kunna behandla personuppgifter. Det saknas dock avvägningar som rör föreningslivet och civilsamhället.

FRILUFTSFRÄMJANDET

Instrumentvägen 14, 126 53 Hägersten
friluftsfremjandet.se

Civilsamhället

Friluftsförbundet anser att man inte i tillräcklig omfattning tar hänsyn till civilsamhällets utmaningar med att hantera och implementera dataskyddsförordningen. I utredningen omnämns civilsamhället i kapitel 19:9 (Ideella organisationer som är verksamma inom dataskyddsområdet), men då endast som företrädare för enskild person. Ingenstans i det omfattande betänkandet diskuteras dataskyddsförordningens påverkan på civilsamhället.

I förordningen finns en förklaring till ordet förening, i artikel 4, Definitioner, punkten 18. Där beskrivs att en förening ska anses jämförbart med företag, men med tillägget om den regelbundet bedriver ekonomisk verksamhet.

I den till regeringen i mars 2016 lämnade utredningen SOU 2016:13 (Palett för ett stärkt civilsamhälle) föreslås bl.a. att en förändring införs i kommittéförordningen (1998:1474) enligt nedan.

För att kommittébetänkanden ska utgöra ett tillräckligt underlag vid remissbehandlingen och i beredningsarbetet inom Regeringskansliet föreslår utredningen i avsnitt 5.1.3 att det införs ett krav i 15 § kommittéförordningen (1998:1474) på att om förslagen i ett betänkande har betydelse för villkoren för det civila samhällets organisationer ska konsekvenserna i det avseendet redovisas i betänkandet.

Utredningen bereds för närvarande i regeringskansliet och inga beslut är ännu fattade.

I Sverige finns idag ca 220 000 ideella organisationer, var och en med ordförande, kassör och övrig styrelse. Varje svensk är i genomsnitt medlem i tre organisationer och regeringar har i olika uttalanden uttryckt sitt stöd för civilsamhället. Det finns t.o.m. en politik för civilsamhället.

Med denna bakgrund är det en brist att utredningen inte nämner civilsamhället eller de problem som kan uppstå för denna "tredje sektor" i samhället vid implementeringen av EU:s dataskyddsförordning.

Utbildning

Genom dataskyddsförordningen införs en skyldighet för myndigheter och vissa företag (samt ideella organisationer) att utse ett dataskyddsombud. Ombudet ska vara bundet av sekretess enligt unionsrätten eller den nationella rätten.

För utbildning av dataskyddsombud och personuppgiftsansvariga finns idag kurser som erbjuds på marknaden. Det är dock inte rimligt att kräva att de många tusen ideella organisationer som finns i landet skall avsätta tid och ekonomiska resurser för att utbildas i den hantering som blir följden av dataskyddsförordningens implementering.

Datainspektionen har i sitt utbildningskoncept valt att ha olika typer av kurser. En utbildning har fokus på offentlig sektor, en har fokus på privat sektor, båda ges vid två kurstillfällen. Utöver detta finns en som har en generell inriktning och en med fokus på informationssäkerhet. Den som skulle kunna vara aktuell för föreningssverige är den som riktar sig till privat sektor. Föreningarna skall således i konkurrens med företagen försöka ta del av Datainspektionens kurser.

Friluftsförbundet anser att regeringen bör avsätta extra resurser och ge studieförbunden i uppdrag att utbilda civilsamhället så att vi kan möta kraven i dataskyddsförordningen. En utbildning av dataskyddsombud och personuppgiftsansvariga som är anpassad för ideella allmännyttiga föreningar och inte större företag och myndigheter.

Undantag för Ideella organisationer

De sanktionsavgifter som föreslås för de som inte följer förordningen är stora. Dessa belopp är rimliga när det gäller stora företag och statliga myndigheter som kan anställa dataskyddsombud. Men för den ideella föreningen som arbetar med frivilliga krafter är förordningen ytterligare en pålaga som försvårar rekryteringen av ideella krafter. T.ex. ska alla incidenter rapporteras till tillsynsmyndigheten (Datainspektionen) inom 72 timmar, något som är omöjligt för det större flertalet av Sveriges 220 000 ideella föreningar.

Av förordningen framgår att ett huvudsyfte med sanktionerna är att avskräcka, men för en förening är blotta tanken på att en sanktionsavgift kan utdömas avskräckande. Av artikel 81 framgår att sanktionen ska vara proportionell, hänsynstagande och att det kan finnas förmildrande faktorer.

I kapitel 18.4.2, i utredningen, behandlas sanktionsavgifterna och där står beskrivet att det i Förordningen ges utrymme för att beakta uppsåt, proportionalitet och betalningsförmåga vid beslut om sanktionsavgifter. Utredningen skriver även att subjektiva omständigheter hos den personuppgiftsansvarige är en faktor som ska beaktas. Friluftsförbundet tolkar såväl skrivningen i förordningen som i utredningen som att man har ett utrymme att ta med några paragrafer där detta förtydligas mer.

Vi drivs av en övertygelse om att den energi vi lägger ned i de ideella föreningarna, de må vara friluftsförbundet, idrottsorganisationer, kulturföreningar, politiska organisationer eller andra, gör vi av intresse och inte för ekonomisk vinning. Den energi och kraft som civilsamhället ger är grunden för en bra fungerande demokrati.

Civilsamhället ska också kunna granska makten, såväl den politiska som den ekonomiska makten. Detta skapar ibland konflikter och vi ser en uppenbar risk i att EUs dataskyddsförordning kan ge motståndare ett verktyg att skada enskilda organisationer som är "obekväma". Det ska inte heller stickas under stol med att det ibland finns konflikter inom den ideella sektorn.

En EU-förordning är inte förhandlingsbar, den ska implementeras i svensk lag, men det finns vissa möjligheter till justeringar. Friluftsförbundet skulle till exempel vilja se att ideella föreningar inte kan ådömas samma ekonomiska straff som kommersiella företag och myndigheter. Det skulle innebära att intresset för att använda EUs dataskyddsförordning som verktyg för att skada civilsamhället avsevärt skulle minska.

Konsekvenser

I ett uppdrag ska konsekvenser alltid beskrivas av den förändring som ett lagförslag innebär, dessa finns att läsa i kapitel 21. Utredningen konstaterar att förordningen kommer att innebära att ökade resurser behövs för att klara administrationen och i 21.1 finns beskrivet att såväl det allmänna som det privata kommer att beröras. När utredningen sedan beskriver ekonomiska konsekvenser nöjer den sig med att konstatera att myndigheter kommer att få ökade kostnader, men att dessa ryms inom de

anslag som finns. I övrigt konstateras att enskilda inte kommer att beröras ekonomiskt. Att lagförslagets inverkan på föreningar och civilsamhället borde analyseras noggrannare.

Lars Lundström
Generalsekreterare

FRILUFTSFRÄMJANDET

Instrumentvägen 14, 126 53 Hägersten
friluftsframjandet.se